

Cirkulärnr: 1996:131
Diariernr: 1996/2513
Handläggare: Mats Söderberg
Sektion/Enhet: Skola och barnomsorg
Datum: 1996-09-19
Mottagare: Barnomsorg
Grundskola
Gymnasieskola
Vuxenutbildning
Rubrik: Skola och barnomsorg i budgetpropositionen för 1997

Skola och barnomsorg
Mats Söderberg

1996-09-19

Barnomsorg
Grundskola
Gymnasieskola
Vuxenutbildning

Skola och barnomsorg i budgetpropositionen för 1997

Kommunförbundet har sedan många år informerat om skolan i budgetpropositionen. Vi återkommer även i år med en kortfattad sådan redovisning. För närmare information hänvisas i första hand till propositionen (prop 1996/97:1, utgiftsområde 16).

Den 1 juli 1996 fördes ansvaret för barnomsorgen över från Socialdepartementet till Utbildningsdepartementet. I propositionen framhålls följande. *Barnomsorgen* skall genom pedagogisk gruppverksamhet ge barnen stöd och stimulans för deras emotionella och intellektuella utveckling och möjliggöra för föräldrar att förena föräldraskap med förvärvsarbete eller studier. Socialtjänstlagen säger att man skall utgå från barnens behov av omsorg. *Förskoleverksamhetens* uppgift är att genom pedagogisk verksamhet erbjuda barn en stimulerande verksamhet, fostran och omvårdnad. *Skolbarnomsorgens* uppgift är att komplettera skolan samt erbjuda barn stöd i deras utveckling och en meningsfull fritid.

I samband med skolans övergång till mål- och resultatstyrning, som följd av riksdagens beslut 1990, angavs att regeringen fr.o.m 1994 var tredje år skulle redovisa en **nationell utvecklingsplan**. Regeringen aviserar nu att en ny sådan kommer att lämnas under våren 1997.

Två viktiga uppgifter nämns för det samlade verksamhetsområdet skola och barnomsorg. Den ena är att inom varje område vidta **kvalitetshöjande åtgärder**. Viktiga frågor är här att öka integreringen mellan skola och barnomsorg, att fortsätta följa och utveckla gymnasieutbildningen samt att öka intresset för naturvetenskap och teknik. Den andra är att utveckla den **vuxenutbildningsattsning** som redovisas i den ekonomiska vårpropositionen och pro-

positionen "Vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten till år 2000". (Se Kommunförbundets cirkulär 1996:99).

Pågående utredningsarbete

Budgetpropositionen innefattar en redovisning av de kommittéarbeten och särskilda utredningsuppdrag som nu pågår inom skol- och barnomsorgsrådet. För kommunernas information återger vi dessa här med uppgift vilka som inom Kommunförbundet kan ses som kontaktpersoner, ofta i egenskap att vara sakkunniga eller experter i utredningen.

1. Kommitté med uppdrag att utarbeta ett samlat måldokument för obligatoriska skolan, förskolans s.k. sexårsverksamhet och skolbarnsomsorgen (dir. 1996:61), se även Kommunförbundets cirkulär 1996:96. Kontaktperson inom förbundet: Ingrid Lindskog och Ylva Winberg.
2. Kommitté med uppdrag att belysa det inre arbetet i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom och att föreslå åtgärder för att stimulera den pedagogiska utvecklingen, Skolkommittén (dir 1995:19). Arbetet skall vara avslutat till november 1997. Kontaktperson inom förbundet: Ingrid Lindskog.
3. Kommitté med uppdrag att följa utvecklingen inom gymnasieskolan (dir. 1994:29 och 1994:128). Skall vara slutfört 30 juni 1997. Kontaktperson: Peter Holmberg, Botkyrka kommun.
4. Kommitté med uppdrag att utreda hur ansvaret för utbildning och omvårdnad av funktionshindrade elever skall fördelas mellan stat, kommun och landsting samt verksamhetens finansiering. (Dir 1995:134). Skall slutföras senast 15 september 1997. Kontaktperson: Laina Kämpe.
5. Kommitté med uppgift att föreslå åtgärder som kan förebygga läs- och skrivsvårigheter. (Dir 1996:60). Kontaktperson: Ingrid Lindskog.
6. Kommitté med uppgift att utreda ett nationellt kunskapslyft för vuxna, Kunskapslyftskommittén (dir 1995:65). Förnyade direktiv i september 1996, se nedan. Skall vara slutfört 1 mars 2000. Kontaktperson: Mats Söderberg.
7. Särskild utredare med uppgift att föreslå åtgärder som kan främja användningen av distansmetoder inom främst vuxenutbildningen och högskolan (dir 1995:69). Förslagen skall redovisas senast den 31 maj 1988. Kontaktperson: Olle Wendt.
8. EU:s verksamhet på skolområdet tas också upp. Leonardo da Vinci (yrkesutbildning) och Sokrates innefattande skolprogrammet Comenius (distans- och vuxenutbildning), samt olika åtgärder för informations- och erfarenhetsutbyte, t. ex studiebesöksprogrammet Arion. Språkprogrammet Lingua ingår både i Sokrates och Leonardoprogrammen. Kontaktperson: Marianne Wedin.

Skolverksamhetens genomförande

I propositionen framhålls att skolans uppgift förändras mot att söka, sovra, tolka, värdera och anvisa information. Förutsättningarna för skolans arbete ändras till följd av bl. a. samhällsförändringar såsom decentraliserat ansvar, generellt sett minskad auktoritet för vuxna och att allt fler elever har utländsk bakgrund. Arbetsformerna i skolan är dock i stort sett lika, framhåller man. Särskilt för de äldre eleverna i grundskolan är det så att läraren talar och frågar, eleverna lyssnar och svarar. I flera undersökningar har elever framhållit att ett bättre sätt att lära är eget, självständigt arbete med utnyttjande av informationsteknologi. Enligt skolverket sker nu betydande förändringar mot ett sådant arbetssätt, framför allt i grundskolans tidigare år.

Trots att skolan liksom övriga samhällssektorer fått minskade anslag under de senaste åren, har skolan dock under 1990-talet haft samma andel (29 procent) av kommunernas kostnad. Besparingarna tycks, åtminstone inte på riksnivå, ha påverkat skolan negativt. Det finns dock indikatorer på att elever med särskilda behov får mindre hjälp i skolan än tidigare. Detta tycks inte allmänhet gå ut över elever med synliga, diagnostiserade handikapp men det finns risk att barn med mindre synliga behov av stöd inte får den hjälp de skulle behöva. Detta ställer krav på utveckling av kommunernas egen styrning som enligt rapporter inte alltid fungerar tillfredsställande.

Antalet elever i komvux har ökat betydligt under 1990-talet, en betydande del finansierat av staten genom arbetslöshetsåtgärder. Den utveckling mot ökad samverkan mellan gymnasieskolan och komvux som tidigare kunnat iaktas har fortsatt. Trots detta ser man ännu inte tydliga resultat som visar att samarbetet har inneburit bredare kurser, större valfrihet eller bättre tillgänglighet för de studerande. I vissa kommuner där verksamhet mellan gymnasieskola och vuxenutbildning integrerats finns tendenser till att ungdomarna får mer av vägledarnas och lärarnas tid och att större hänsyn generellt sett tas till ungdomar än vuxenstuderande.

Anslagsförändringar

Skolverkets anslag för *skolutveckling* bör enligt propositionen i första hand riktas mot

- områden som utifrån analys av uppföljnings- utvärderings- och tillsynsresultat kan identifieras som bristområden, problemområden eller kritiska områden i en reformering.
- områden som av särskilda skäl behöver samordnas nationellt såsom skoldatanätet inom IT-området, NOT-projektet (främjande av naturvetenskap och teknik), insatser mot främlingskap och rasism.
- områden som lyfts fram i läroplanerna, t.ex. elevaktiva arbetsformer, genuskunskap, miljö och internationalisering.

För extra språkträning för invandrare har vissa medel beräknats.

Av statsfinansiella skäl sker en besparing på 20 miljoner kronor (drygt 10 procent) inom anslaget. Även inom anslaget för *skolforskning* sker en besparing

om 20 miljoner kronor vilket är cirka 70 procent av anslaget nuvarande storlek. Regeringen hoppas dock på att medel skall tillföras skolforskningen på annat sätt.

Vad gäller *genomförande av skolreformer* framhålls att behovet av kompetensutveckling för lärare i gymnasiala utbildningar fortfarande är stort. Vidare anvisas medel för fortsatta informationsinsatser vad gäller den reformerade gymnasieskolan.

Vad gäller *kommuners ersättning till specialskolan* (se cirkulär 1994:5) föreslår regeringen att kommunens ersättning för de elever som går i specialskola skall vara lägre i de fall eleven är bosatt i den kommun där specialskolan är belägen. Många familjer med barn i specialskola bosätter sig i sådana kommuner. Ersättningen blir för dessa elever 51 000 kronor per elev och läsår, d.v.s. i stort sett som genomsnittskostnaden för en elev i grundskolan. För övriga kommuner blir motsvarande ersättning till staten även fortsättningsvis 75 000 kr per elev och läsår.

Den särskilda vuxenutbildningssatsningen

Regeringen har beräknat medel för den femåriga vuxenutbildningssatsning som inleds hösten 1997 ("de 100 000 platserna", se cirkulär 1996:99). Ersättningen från staten kommer att variera beroende på insatsernas art. Den genomsnittliga nivån per studerande torde dock för riket motsvara vad kommunerna erhållit för vuxenutbildningsinsatser inom ramen för arbetslöshetsåtgärderna under de senaste åren. Regeringen har i brev 1996-09-10 skickat ut en inbjudan till alla kommuner att själva eller i samarbete med annan kommun anmäla intresse för att delta i denna satsning. En översiktlig intresseanmälan, gärna med en "genomarbetad skiss", skall vara utbildningsdepartementet tillhanda senast den 31 oktober 1996. En mer slutlig projektansökan skall lämnas senast den 28 februari 1997.

Samtidigt erhåller Kunskapslyftskommittén tilläggsdirektiv som bl.a. innebär att kommittén får i uppgift att följa denna satsning och den verksamhet som kommer igång. Kommittén skall med det som utgångspunkt under femårsperioden avrapportera till regeringen och för att möjliggöra successiv reformering ha möjligheter att lämna delförslag till justeringar och förändringar. Kommittén får också ett samordningsansvar vad gäller utvärderingen av satsningen.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Ingrid Lindskog och Mats Söderberg.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Louise Fernstedt

Mats Söderberg